

5. Regional Offshore Group of Banking supervision
6. Convention of OECD on anti-offshore.
7. Lion group against transnational organized crime in the countries of G7
8. «Fourth Anti-Money Laundering Directive AMLD» (project of EU, accepted by the European Parliament)

In Ukraine the question concerned is not only the legal adoption, but also the implementation of a national anti-offshore legislation and amendments to the Tax Code of Ukraine regarding taxation of foreign companies, including offshore registration regardless the country of origin of capital.

Adoption of this legislative acts and changes must be approved just during the next few months of 2017 and must comply with all aspects of the requirements and standards of the best current international practice.

Key words: Offshores, beneficiaries, controlled debt, non-paid debt, controlled foreign company, an offshore trust, purpose trust, tax resident.

УДК 338.58:65.014

Бригадир В.О.

викладач кафедри міжнародного менеджменту та маркетингу
Тернопільського національного економічного університету

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ КРАЇН ЄС ЗА РІВНЕМ ДОХОДІВ

У статті авторка наголошує, що предметом особливої уваги світової спільноти є соціально-економічний розвиток країн Євросоюзу, відтак його «східного розширення», оцінка наслідків вступу нових країн-членів для їхнього політичного, соціально-економічного розвитку. Серед факторів, що визначають країну у системі соціальних координат та впливають на її економічний розвиток визначено рівень доходів населення, як основний критерій диференціації населення. Проведено статистичний аналіз варіації країн-членів ЄС за коефіцієнтом Джині. Доведено, що впродовж досліджуваного періоду відбулося зближення країн першої й другої груп (вступ до Європейського Союзу до 2004 р. та після 2004 р.). Виконаний аналіз динаміки соціально-економічної стратифікації країн-членів ЄС, засвідчив, що Європейський Союз зумів досягти певних результатів щодо реальної конвергенції своїх членів та реалізації поставлених цілей щодо соціальної політики.

Ключові слова: соціально-економічна стратифікація, рівень доходів, статистичний аналіз, коефіцієнт Джині, економічний добробут, європейська інтеграція.

В статье автор отмечает, что предметом особого внимания мирового сообщества является социально-экономическое развитие стран Евросоюза, в частности его «восточное расширение», оценка последствий вступления новых стран-членов для их политического, социально-экономического развития. Среди факторов, определяющих страну в системе социальных координат и влияющих на ее экономическое развитие определен уровень доходов населения, как основной критерий дифференциации населения. Проведен статистический анализ вариации стран-членов ЕС по коэффициенту Джини. Доказано, что на протяжении исследуемого периода произошло сближение стран первой и второй групп (вступление в Европейский Союз до 2004 г. и после 2004 г.). Выполненный анализ динамики социально-экономической стратификации стран-членов ЕС, показал, что Европейский Союз сумел достичь определенных результатов по реальной конвергенции своих членов и реализации поставленных целей по социальной политике.

Ключевые слова: социально-экономическая стратификация, уровень доходов, статистический анализ, коэффициент Джини, экономическое благосостояние, европейская интеграция.

Постановка проблеми. Головною метою соціально-економічної політики будь-якої цивілізованої держави визначається підвищення рівня життя населення, а критерієм ефектив-

ності є скорочення масштабів бідності громадян. Світова фінансова криза 2008-2009 рр. змінила міжнародний дискурс по ряду стратегічних питань. Одним з них стало питання соці-

ально-економічної нерівності та механізмів її регулювання, пошуку оптимального співвідношення лібералізму та соціальності, підходів до реалізації принципу справедливості та перетворення соціальної справедливості в стимул інноваційного розвитку. Аргументи на користь необхідності соціальної нерівності, такі як «зростання нерівності необхідне, щоб добитися економічного зростання» та аналогічні не знайшли свого емпіричного підтвердження. Окрім того, існуючі моделі перерозподілу соціального багатства продемонстрували свою невідповідність, про що свідчать емпіричні факти як зарубіжних, так і вітчизняних вчених, а також статистика нерівності. Вирішення зазначених проблем повинно базуватися, перш за все, на аналізі сучасного стану соціально-економічної нерівності та причинах її виникнення та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання визначення і вимірювання рівнів бідності – найважливіших інструментів життєдіяльності людини є предметом наукових студій не одного покоління учених. Важливу роль у теоретичному осмисленні нерівності суспільств відіграють праці М. Вебера, К. Маркса, Е. Дюркгейма, К. Дейвіса, У. Мура, Л. Уорнера, А. Пігу, І. Валлестайна, Д. Чірота, Р. Макнамара, Г. Сіджвіка. Вимірювання бідності та проблема нерівності були предметом уваги таких дослідників, як А. Сміт, Дж. Бентам, В. Паретто, А. Маршалл, К. Губін, В. Нордгауз, Дж. Тобін Л. Осберг, А. Шарп Г. Далі, Дж. Кобб, Б. Міланович, С. Аміна, Х. Беррі, Р. Вейда, Б. Геслінг, Е. Гідденс, М. Гіллен, Д. Лук'яненко, Т. Моран, А. Поручник, М. Спенс, Я. Столярчук, Г. Файрбо, В. Чужикова, О. Бікла, О. Євтушенко, Н. Коваліско, Е. Лібанова, Я. Шаповал, А. Гальчинський, Н. Кравчук, З. Луцишин, Н. Деева, Т. Калашнікова, Л. Лісогор, О. Макарова, І. Новак, М. Огай, І. Осипова, А. Реут, В. Саріогло, О. Хмелевська, Н. Холод, Л. Черенько, П. Швець, Л. Шевченко, В. Шишкін, С. Раунтрі, Г. Джорд, Г. Мюрдаль, М. Ліптон та ін. Предметом особливої уваги світової спільноти є соціально-економічний розвиток країн Євросоюзу, відтак його «східного розширення», оцінка наслідків вступу нових країн-членів для їхнього політичного, соціально-економічного розвитку. Однак недостатньо дослідженими залишаються проблеми теоретичного обґрунтування динаміки соціально-економічної стратифікації країн ЄС в процесі залучення нових членів з різним початковим рівнем в ієрархії страт.

Мета статті полягає у розвитку теоретико-методичних концептів оцінки диференціації населення країн ЄС за рівнем доходів та їх динаміки у соціально-економічної стратифіка-

ції країн в процесі розширення ЄС на підставі статистичного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Доводиться констатувати, що відсутня однастайність поглядів зарубіжних та вітчизняних вчених на стан та динаміку соціально-економічної стратифікації, що, обумовлено, перш за все, багаторівневістю зазначеного явища (глобальний, міждержавний, регіональний чи внутрікраїнний), так і вибором критеріїв, на базі яких здійснюється оцінка, зважаючи на те, що соціальна стратифікація є багатокритеріальним явищем. Зокрема, Б. Міланович [6] в статті «Глобальна нерівність доходів в цифрах: на протязі історії і в теперішній час» акцентує увагу на існуванні трьох концепцій нерівності в умовах глобалізації світового простору та отриманні відповідно різних оцінок при їх використанні. Так, якщо відкрити національні кордони, сумувати населення і домогосподарства всіх країн і згрупувати його, виходячи з детермінанти доходу, з'явиться тенденція, яка протилежна тій, про яку заявляють дослідники проблем соціально-економічної стратифікації (поглиблення нерівності розподілу доходів, принаймні в країнах ЄС. За розрахунками М. Даудерштедта [5] в рамках єдиної ієрархії доходів країн ЄС, яка не визнає національних кордонів, міра нерівномірності розподілу, не лише не збільшилась, а й в деякі роки вона навіть знизилась. Хоча за розрахунками Б. Мілановича використання аналогічного підходу до оцінки в світовому масштабі демонструє зростання нерівності за доходами – глобальний коефіцієнт Джіні, що характеризує розподіл доходів вище, ніж найвищі національні коефіцієнти. Оцінка рівня та динаміки соціально-економічної стратифікації буде залежати не лише від рівня її вимірювання, а й індикаторів, на базі яких здійснюється оцінка. Так, Рудольф Трауб-Мерц [8] в статті «Нерівність і вихід із економічної кризи», визначаючи основні емпіричні тенденції соціально-економічної нерівності зазначає, «що стосується майна (на відміну від розподілу доходів), то нерівномірність його розподілу виросла ще більше».

Зазначені обставини зумовлюють необхідність для оцінки та аналізу вектору розвитку соціально-економічної стратифікації країн інтеграційного об'єднання ЄС, визначення та обґрунтування системних детермінант зазначеного процесу та відповідно вибору індикаторів, що їх характеризують. У межах даної статті обмежимося лише окремим з них.

Ортодоксальна економічна наука визначала метою функціонування національної економіки та ознакою її розвитку економічний добробут. У її теоретичних концептах окреслюються критерії вимірювання добробуту та досліджуються

чинники, що впливають на його динаміку. Біля витоків економічної теорії добробуту стояв Г. Сіджвік (1838-1990 рр.), який вперше став розглядати багатство й добробут як з позиції суспільства, так і з позиції окремого індивіда. В опублікованій в 1883 р. книзі «Принципи політичної економії», він зазначав, що одні й ті ж поняття мають різні значення залежно від мікро- та макроекономічних рівнів їхнього аналізу. Крім того, в процесі аналізу він приходив до висновку про необхідність перерозподілу суспільного багатства. Так, як «класичний» принцип «невидимої руки» не завжди виконується, він пропонує для вирішення економічних проблем втручання держави, а для підвищення рівня добробуту нації – здійснювати більш рівномірний розподіл суспільних благ між населенням країни [10]. Проблеми добробуту в різних аспектах розглядалися і такими представниками класичної політичної економії, як А. Сміт, Дж. Бентам, а також представниками маржинальних теорій – В. Паретто, А. Маршаллом та А. Пігу. Одним з аспектів розгляду були саме питання розподілу економічного добробуту.

Найбільш вагомий внесок у розвиток ідей теорії добробуту здійснив учень і послідовник А. Маршалла, представник Кембриджської школи неокласики А. Пігу (1877-1958 рр.), автор концепції економіки добробуту, викладеній в основній його праці «Економічна теорія добробуту». Основну увагу А. Пігу приділив проблемі оптимізації соціального добробуту, під яким він розумів суму добробуту окремих індивідів. В якості основи соціального добробуту він розумів економічний добробут. На думку Пігу, економічний добробут – це задоволення яке можна оцінити в грошовому еквіваленті. Економічні причини впливають на економічний добробут будь-якої країни не безпосередньо, а через створення і використання об'єктивного економічного добробуту, тобто національного доходу (національний дохід є тією частиною

об'єктивного доходу, яка також вимірюється грошима). А. Пігу вважав основним показником національного добробуту «національний дивіденд». На думку вченого, економічний добробут суспільства визначається рівнем і темпами національного дивіденду, а також способом його розподілу між членами суспільства. Тобто, виходячи із закону спадної граничної корисності, він, як і Г. Сіджвік, вважав, що передача частини багатих до бідних збільшує суму загального добробуту [7].

Слід зазначити, що сьогодні для оцінки соціально-економічної стратифікації за детермінантою економічного добробуту розроблена значна кількість показників, як таких, що базуються на одному критерії (ВВП на душу населення, чистий економічний дохід), так і багатокритеріальні (індекс справжнього прогресу, індекс стійкого економічного добробуту, індекс економічного добробуту). Основні показники, що характеризують економічний добробут, представлено в таблиці 1.

Проведений аналіз теоретичних підходів до визначення показника, який міг би об'єктивно оцінити рівень економічного добробуту населення в тій чи іншій країні, дав би можливість визначити відповідний рейтинг країн або здійснити їх стратифікацію в умовах глобалізованого простору, засвідчив відсутність єдиного інтегрованого показника. У зв'язку з цим доцільним, на нашу думку, є використання кількох показників для оцінювання з подальшим аналізом отриманих результатів.

Серед основних критеріїв, що можуть бути використані для цілей внутрішньої соціально-економічної стратифікації більшість дослідників визначають дохід, оскільки він є одним із найбільш поширених показників, що характеризують рівень життя. Слід зазначити, що в сучасній вітчизняній літературі немає однозначного визначення цього терміну. Тому для цілей нашого дослідження найбільш вдалим визначенням можна вважати визначення Держ-

Таблиця 1

Показники економічного добробуту

Назва показника (укр.)	Назва показника (англ..)	Рік введення	Автор
ВВП на душу населення	Gross Domestic Product	1932 р.	А. Пігу
Міра економічного добробуту	MEW, Measure of Economic Welfare	1972 р.	В. Нордгауз, Дж. Тобін
Чистий економічний дохід	Net Economic Income	1972 р.	П. Самуельсон
Збалансований показник економічного добробуту	SMEW, Sustainable Measure of economic Welfare	1973 р.	В. Нордгауз, Дж. Тобін
Індекс стійкого економічного добробуту	ISEW, Index of Sustainable Economic Welfare	1989 р.	Г. Далі, Дж. Кобб
Індекс економічного добробуту	IEWB, Index of Economic Well-Being	Початок 90-х рр.. XX ст.	Л. Осберг, А. Шарп

Складено автором на основі [1]

комстату України. Поняття «дохід» виходячи з основних джерел надходження та визначає його як обсяг нарахованих в грошовій та натуральній формі: заробітної плати, прибутку та змішаного доходу, отриманих доходів від власності, соціальних допомог та інших поточних трансферів [2].

У зв'язку з цим в нашому дослідженні, аналізуючи соціально-економічну стратифікацію в рамках окремої країни, буде використано дохід, як основний критерій диференціації населення. В якості одного з показників об'єктивного методу, ступеня диференціації населення за рівнем доходів у соціально-економічній статистиці, використовується індекс концентрації доходів, або коефіцієнт Джині, що відображає характер розподілу всієї суми доходів населення між окремими його групами. Його величина змінюється від 0 до 1. При рівномірному розподілі доходів коефіцієнт приймає значення 0. Чим ближче значення показника розташоване до 1, тим більш нерівномірно розподілені доходи в суспільстві [3]. З метою виявлення відмінностей диференціації проведемо поділ країн залежно від року набуття членства в ЄС, щоб виконати розрахунки зазначеного показника. Визначимо дві групи країн – які

стали членами ЄС до 2004 року (перша група) і в 2004 р. та пізніше (друга група).

Статистичний аналіз варіації коефіцієнта Джині, який характеризує диференціацію населення країни за рівнем доходів, здійснено за 2005-2015 рр., оскільки за 2000 рік відсутні достовірні дані по більшості країн-членів ЄС. Розраховані коефіцієнти варіації (табл. 2) показують, що впродовж досліджуваного періоду країни ЄС характеризувалися середнім рівнем диференціації доходів населення, при цьому стабільність цих коефіцієнтів свідчить про відсутність суттєвих змін у розподілі країн за коефіцієнтом Джині.

По групах країн значення коефіцієнтів варіації досить близькі, але дещо вищі в другій групі, що є свідченням більших розбіжностей у рівні доходів населення. Проте слід зауважити, що в першій групі значення коефіцієнтів варіації впродовж 2005-2015 рр. помітно зменшилися, а в другій – зросли, отже тенденції динаміки диференціації країн за коефіцієнтом Джині протилежні – в першій групі відбувалося її скорочення, а в другій – зростання. Загалом значення коефіцієнта Джині вищі в другій групі, що підтверджується середніми рівнями, обчисленими по роках для кожної групи зокрема

Таблиця 2

Показники диференціації та характеристики розподілу країн-членів ЄС за коефіцієнтом Джині

Показник	Позначення	2005	2010	2015
Для країн-членів ЄС до 2004 року				
Максимальне значення	X_{max}	38,1	33,7	34,6
Мінімальне значення	X_{min}	23,4	24,1	25,2
Коефіцієнт співвідношення граничних значень	K_R	1,63	1,40	1,37
Середнє квадратичне відхилення	S	4,16	3,09	3,22
Коефіцієнт варіації	V	0,143	0,106	0,109
Коефіцієнт варіації Уільямсона	Vw	0,127	0,086	0,088
Перший кuartиль	Q_1	26,2	26,75	26,8
Третій кuartиль	Q_3	27,7	29,3	29,2
Кuartильний коефіцієнт диференціації	K_q	0,102	0,266	0,177
Коефіцієнт асиметрії	A	0,594	-0,036	0,203
Коефіцієнт ексцесу	E	-0,557	-1,346	-1,429
Для країн-членів ЄС з 2004 року				
Максимальне значення	X_{max}	36,3	37,0	37,9
Мінімальне значення	X_{min}	23,8	23,8	23,7
Коефіцієнт співвідношення граничних значень	K_R	1,53	1,55	1,60
Середнє квадратичне відхилення	S	4,05	4,20	4,90
Коефіцієнт варіації	V	0,135	0,140	0,157
Коефіцієнт варіації Уільямсона	Vw	0,151	0,125	0,155
Перший кuartиль	Q_1	27,00	25,90	28,10
Третій кuartиль	Q_3	34,10	33,20	35,40
Кuartильний коефіцієнт диференціації	K_q	0,568	0,553	0,514
Коефіцієнт асиметрії	A	0,334	-0,082	-0,175
Коефіцієнт ексцесу	E	-1,217	-1,089	-1,474

Розраховано автором на основі [9]

(табл. 3), при цьому темп зростання середньої вищій в другій групі (103,88% проти 101,44%), що підтверджує висновок про зростання диференціації країн цієї групи за рівнем доходів населення. Перевірка суттєвості різниці середніх значень коефіцієнта Джині по групах країн за t-критерієм Стьюдента свідчить про відсутність істотної різниці впродовж усього досліджуваного періоду, оскільки емпіричні значення (t) були значно меншими від критичних (t_{kr}), а рівень значущості (p) значно вищий 0,05, зокрема в 2005 р. $t=0,59$; $t_{kr}=1,71$; $p=0,28$, в 2010 р. $t=0,54$; $t_{kr}=1,72$; $p=0,30$ і в 2015 р. $t=1,03$; $t_{kr}=1,72$; $p=0,16$.

Свідченням вищого рівня диференціації доходів населення в другій групі (табл. 2) є також помітно більші значення першого (Q_1) і третього (Q_3) квантилів, а також квантильного коефіцієнта диференціації (K_q), при цьому рівниці квантилів в першій групі становить 1,5-2 пункти, а в другій – 7-8 пунктів, що свідчить про значно вищу концентрацію країн з близькими до середнього значеннями коефіцієнту Джині в першій групі (рис. 1).

Найвищі темпи приросту коефіцієнта Джині у 2005-2015 рр. притаманні Німеччині (15,3%), Данії (14,6%), Кіпру (17,1%), Болгарії (27,1%), Румунії (19,9%), отже в цих країнах відбувалося помітне зростання диференціації населення за рівнем доходів, а найвищі темпи скорочення – у Португалії (-10,8%), Польщі (-14%), Словаччині (-9,5%), де ця диференціація суттєво скоротилася, в інших країнах зміни були менш значимими.

Ранжування країн-членів ЄС за коефіцієнтом Джині і розрахунок середнього рангу для кожної групи (табл. 3) підтверджує висновок про вищий рівень диференціації країн за рівнем доходів населення у другій групі, хоча до неї належать країни з низькими рангами (Чехія, Словаччина, Словенія), а до першої – з високими рангами (Греція, Іспанія, Португалія). У переважній більшості країн суттєвої зміни рангу не зафіксовано, проте в окремих країнах відбулося помітне зростання (Німеччина +8 пунктів, Данія +6 пунктів, Болгарія +10 пунктів, Румунія +9 пунктів), або зменшення рангу (Велика Британія -5,5 пункту, Португалія – 7 пунктів, Польща – 9 пунктів, Бельгія – 8 пунктів). В першому випадку диференціація населення за рівнем доходів зросла, а в другому – скоротилася.

Порівняння характеристик розподілу по групах країн (табл. 2) свідчить про те, в 2005-2010 рр. він був близьким, оскільки в 2005 р. в обох групах була помітна лівостороння асиметрія, отже значно більша частка країн мала значення коефіцієнта Джині більше середнього, а в 2010 р. – слабка правостороння, отже більша частка країн мала значення цього параметра менше середнього. Проте в 2015 р. по групах країн асиметрія розподілу стала протилежною, а саме в першій групі – середньою лівосторонньою, в другій – сильною правосторонньою, тобто сформувалася помітна розбіжність у розподілі країн за коефіцієнтом Джині. Коефіцієнт ексцесу в обох групах має велике від'ємне значення з тенденцією до зростання, отже в обох

Таблиця 3

Коефіцієнт Джині по країнах-членах ЄС

	2005	2010	2015	Ранг			Темп зростання (%) за		
				2005	2010	2015	2005-2010	2010-2015	2005-2015
ЄС	29,61	29,65	30,38	-	-	-	100,13	100,04	102,59
Країни-члени до 2004 року	29,17	29,28	29,59	13,50	13,87	13,20	100,39	99,62	101,44
Країни-члени з 2004 року	30,12	30,08	31,29	15,65	15,23	16,00	99,85	100,49	103,88

Розраховано автором на основі [9]

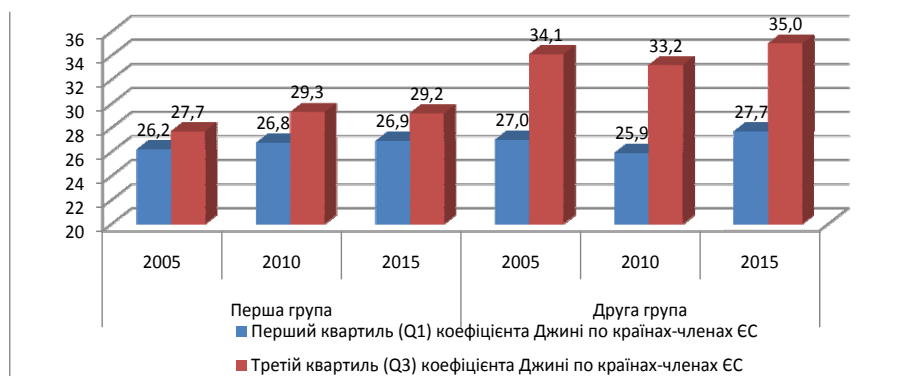

Рис. 1. Динаміка першого і третього квантилів коефіцієнта Джині по країнах-членах ЄС у 2005-2015 рр.

групах значна кількість країн має значення коефіцієнта Джині суттєво відмінне від середнього, а концентрація країн за цим параметром зменшується, тобто зростає диференціація в межах груп.

Висновки. Отже, впродовж досліджуваного періоду за коефіцієнтом Джині відбулося зближення країн першої й другої груп, оскільки в 2015 р. відмінності за цими параметрами були неістотними, що підтверджується динамікою показників варіації та характеристик розподілу.

Аналіз динаміки соціально-економічної стратифікації країн-членів ЄС, засвідчив, що Європейський Союз зумів досягти певних результатів щодо реальної конвергенції своїх членів та реалізації поставлених цілей. Не дивлячись на те, що європейська інтеграція об'єднала країни як з різним соціальним, так і економічним рівнем розвитку, з різними орієнтирами у внутрішній та зовнішній політиці, соціальна політика на рівні ЄС визначається як основна складова конкурентоспроможної економіки.

Список використаних джерел:

1. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. Держкомстат України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zt.ukrstat.gov.ua/StatInfo/Poiasn/dohodpoasn.htm>
3. Завіновська Г. Економіка праці: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.
4. Кустовська О. Демографічний розвиток регіону (статистичний аналіз і моделювання). – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – 338 с.
5. Даудерштедт М. Немецкая модель: от конкурентоспособности к социальному росту. Неравенство доходов и экономический рост: стратегии выхода из кризиса / Под редакцией А. Бузгалина, Р. Трауб-Мерца, М. Воейкова. М: Культурная революция, 2014. – С. 328-351
6. Миланович Б. Глобальное неравенство доходов в цифрах: на протяжении истории и в настоящее время: обзор [Текст] : докл. к XV Апр. междунар. науч. конф. по проблемам развития экономики и общества, Москва, 1–4 апр. 2014 г. / пер. с англ. ; Нац. исслед. ун-т «Высшая школа экономики». – М. : Изд. дом Высшей школы экономики, 2014. – 32 с.
7. Пигу А. Экономическая теория благосостояния : [в 2-х т.] / А. Пигу ; [пер. с англ.]. – Т. 1. – М. : Прогресс, 1985.
8. Трауб-Мерц Р. Неравенство и выход из экономического кризиса. Неравенство доходов и экономический рост: стратегии выхода из кризиса / Под. Ред. А. Бузгалина, Р. Трауб-Мерца, М. Воейкова. М: Культурная революция, 2014. – С. 9-23. – 406 с.
9. Eurostat. Gini coefficient of equivalised disposable income [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_di12&lang=en
10. Sidgwick H. The principles of political economy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.henrysidgwick.com/principlesofpol00sidguoft.pdf>

Bryhadyr V.O.

THE EU-COUNTRIES POPULATION INCOME DIFFERENTIATION

In the article the author points out that the special attention of the international community is paid to the socio-economic development of the EU countries, also its "eastern expansion", the assessment of the consequences of the new member states for their political, social and economic development. The author conducted an analysis of theoretical approaches to the determination of the indicator which could assess the level of economic welfare, but it showed lack of a single integrated indicator. Among the factors that determine the country in the system of social origin and influence on its economic development the level of income is defined. The countries are differentiated by the year of EU membership – before 2004 and after 2004. A statistical analysis of variations in EU member states by the Gini coefficient for 2005-2015 is made. The estimated coefficients of variation showed that during the researched period countries were characterized by middle-income population differentiation, and the stability of these factors indicates the absence of significant changes in the distribution of countries according to the Gini coefficient. In the groups of countries the meaning of the coefficients of variation is quite similar but slightly higher in the second group, that shows larger differences in income levels. In the first group the coefficients of variation for 2005-2015 decreased significantly, while in the second – increased, so the dynamics trends of the countries differentiation by the Gini coefficient are opposite – in the first group was decreasing, and in the second – growth. The highest growth rate of the Gini coefficient in 2005-2015 was typical for Germany, Denmark, Cyprus, Bulgaria, Romania, and the highest rate of decline – in Portugal, Poland, Slovakia and other countries. It is proved that during the researched period there was a convergence between the first and the second groups. The analysis of the dynamics of socio-economic stratification of the EU countries showed that the European Union has managed to achieve some results on real convergence of its members.